

METODOLOGIA CERCETĂRII COOPERĂRII ÎN CADRUL ORGANIZAȚIILOR INTERNAȚIONALE GUVERNAMENTALE PRIVIND COMBATERICA TERORISMULUI

THE METHODOLOGY UNDERPINNING RESEARCH OF COOPERATION OF INTERNAȚIONAL GOVERNMENTAL ORGANISATIONS ONT COUNTER-TERRORISM

*Cristina EJOVA, ORCID: 0000-0003-3853-4262
Universitatea de Stat din Moldova*

CZU: 341.48:323.285

e-mail: cristina.ejova@usm.md

Terorismul ca obiect de studiu științific a apărut relativ recent. Chiar dacă acest fenomen influențează dezvoltarea societății încă din secolul al XIX-lea, lucrările științifice dedicate acestuia au apărut abia în a doua jumătate a secolului al XX-lea. În plus, terorismul ca fenomen este foarte complex și are mai multe fațete, el combină componente sociale, ideologice, religioase, etnice și psihologice de diferite niveluri. În acest sens, terorismul a devenit obiect de studiu pentru științele juridice, politice și sociale, care încearcă să înțeleagă și să explice apariția și existența acestui fenomen. Desigur, fiecare dintre științe și-a dezvoltat propria viziune asupra terorismului și interpretarea acestuia. În ultima perioadă, au fost efectuate mai multe încercări de creare a unei științe unificate a terorismului – „terologie”, însă până la moment aceasta nu a fost cu succes. Astfel, viziunea științifică asupra terorismului reprezintă o combinație de abordări variate și opinii private ale cercetătorilor.

În pofida unei serii de dificultăți asociate definirii terorismului, există mai multe abordări metodologice ale problemei științifice: *abordare instituțională, structural-funcțională, constructivistă, abordare actorică, abordare psihologică, sociologică, geopolitică, civilizațională și de sistem mondial*.

Deoarece multe probleme ale relațiilor internaționale, inclusiv terorismul internațional modern, sunt complexe, utilizarea unei singure abordări teoretice nu permite desfășurarea unei analize cuprinzătoare a anumitor fenomene sau componente distincte ale acestuia. O astfel de combinație de abordări teoretice diferite, după cum au observat cercetătorii englezi P. Katzenstein și R. Sil, ajută la o mai bună înțelegere a diferitelor aspecte ale subiectului studiat [1].

Abordarea dominantă aplicată în rezolvarea problemei științifice este abordarea instituțională, care constă în studierea instituțiilor politice și internaționale prin analiza actelor și documentelor juridice ale acestora, în analizarea aspectelor formale ale activității organizațiilor internaționale în domeniul combaterii terorismului și, de asemenea, în dirijarea activităților instituțiilor sociale (în special, ale statului) în lupta împotriva terorismului.

În acest articol, utilizăm abordarea teoriei noului instituționalism, care este aplicată în analiza combaterii terorismului internațional prin intermediul instituțiilor internaționale. Noii instituționaliști scriu despre influența comportamentului unui singur individ sau grup de oameni asupra instituțiilor sociale și despre rolul de reglementare al cadrului restrictiv, pe care instituțiile îl creează în relațiile dintre oameni. Remarcând rolul crucial al instituțiilor internaționale în dezvoltarea cooperării internaționale și în instaurarea păcii, aceștia susțin că instituțiile internaționale de natură formală sunt capabile să consolideze pacea și să reducă riscurile de conflicte și creșterea activității teroriste.

Instituționaliștii neoliberali acordă mai multă atenție fenomenului cooperării în relațiile internaționale. Potrivit lui R.O. Keohane, acest fapt nu presupune că instituțiile internaționale promovează întotdeauna cooperarea la scară globală, dimpotrivă, multe instituții internaționale, în primul rând alianțele militare, sunt create ca mijloc de dominare într-un conflict militar și politic.

Cooperarea internațională este un element necesar al activității antiteroriste, atât în sfera dezvoltării unei strategii unificate de combatere a terorismului și de eliminare a cauzelor acestuia, cât și în sfera schimbului de date și alte informații de specialitate. Terorismul are propriul său specific în diferite regiuni ale lumii, ceea ce dictează în consecință nevoia de a adapta norme unificate și prevederi strategice. În pofida apariției recente a cooperării internaționale în domeniul combaterii terorismului, un anumit sistem de gestionare a acestei cooperări a început deja să se contureze la trei niveluri: binar (cooperare între două state), regional (cooperare în cadrul geografic sau geopolitic subscris regiunii), subregională (cooperare la nivel de grupuri de state unite prin tradiții istorice și culturale, interese politice comune), global (cooperarea mai multor state). La fiecare dintre aceste niveluri, managementul are propriul scop, completând și creșterea sarcinii funcționale a altor niveluri.

Se pot evidenția nivelurile interstatale, interguvernamentale și interdepartamentale ale unei astfel de cooperări internaționale. Șefii de stat stabilesc direcțiile principale ale politicii interne și externe a țărilor lor în domeniul combaterii terorismului. Ei reprezintă statele în relațiile internaționale, inclusiv la semnarea tratatelor interstatale. În același timp, sarcina principală în lupta internațională împotriva terorismului revine autorităților executive autorizate de stat, a căror competență include o gamă mai largă de sarcini în această materie. Adesea, acestor organisme, în conformitate cu legislația națională, li se acordă dreptul de a participa la cooperarea internațională, de a încheia acorduri internaționale de natură interdepartamentală.

În cadrul articolului, autorul utilizează și analiza structural-funcțională. Aspectele politice ale combaterii terorismului internațional au fost evidențiate ca un complex de componente structurale, fiecare îndeplinind o funcție separată, precum și axate pe analiza cooperării internaționale și reglementarea juridică în lupta împotriva terorismului, dar și pe definirea elementelor fundamentale ale politicii antiteroriste a organizațiilor internaționale. În stadiul actual, începe conștientizarea necesității trecerii la un sistem bine gândit și orientat, de cea mai largă gamă de măsuri, în primul rând politice, la nivel internațional. Mijloacele militare și alte mijloace de forță în domeniul combaterii amenințării teroriste

internaționale ar trebui considerate complementare metodelor politice de luptă. Dezvoltarea aspectelor politice ale luptei împotriva terorismului internațional este unul dintre factorii fundamentali în contracararea nonviolentă a terorismului internațional. În acest sens, este necesar de evidențiat că sunt supuse analizei aspectele politice ale luptei împotriva terorismului internațional, care includ: activitățile organizațiilor internaționale interguvernamentale și instituțiilor politice în domeniul combaterii terorismului, care au adus cea mai mare contribuție la combaterea amenințării teroriste (structuri precum ONU, instituții politice europene – Consiliul Europei, Uniunea Europeană, OSCE, de asemenea NATO și CSI), precum și combaterea terorismului de către instituțiile de stat ale RM.

Tot în acest studiu, este utilizată teoria constructivismului în analiza terorismului internațional. Dintre toate școlile teoretice, constructivismul cu accent pe aspectele intangibile ale înțelegerii fenomenului de terorism internațional, prezintă cel mai mare interes. Apariția constructivismului social este atribuită anilor 1990, dar după atacul terorist din 11 septembrie 2001 din Statele Unite, se observă o nouă creștere a interesului pentru această teorie pe fundalul manifestării așa-numitului „paradox al securității”, atunci când atributele tradiționale ale puterii de stat s-au dovedit a fi inutile în fața atacului mai multor teroriști. Acest lucru a dat un alt impuls puternic revizuirii abordărilor tradiționale ale studiului securității în diverse aspecte, inclusiv terorismul [2].

Constructivismul în analiza actorilor relațiilor internaționale pune accent pe elemente, precum identitatea, cultura, imagini, cunoștințe comune și interacțiune. Realitatea politică, conform constructiviștilor, este un produs al construcției sociale. Terorismul este, în primul rând, un construct social. Și, prin urmare, teoria constructivistă este cea mai potrivită pentru a explica acțiunile diferitelor organizații teroriste. Studiul terorismului prin prisma teoriei constructivismului social ne permite să aruncăm o privire nouă asupra acestui fenomen al lumii moderne și să încercăm să identificăm metode noi, mai eficiente de interacțiune cu el. Constructivismul are un potențial semnificativ în domeniul metodelor de cercetare a soluționării conflictelor [3].

În cercetare este aplicată și abordarea actorică în analiza terorismului internațional. Sistemul modern de relații internaționale este o configurație complexă a participanților. Pe lângă actorii clasici, care includ state și organizații supranaționale, noi jucători intră pe arena internațională. Participanții neclasici pot fi clasificați în actori legitimi (TNC – corporații transnaționale; OING – organizații internaționale neguvernamentale) și actori ilegitiți (organizații teroriste), care, într-un fel sau altul, contribuie la difuzarea întregului sistem de relații internaționale.

Următoarea abordare aplicată analizei terorismului în cadrul acestui studiu este o abordare psihologică, care se bazează pe studiul personalității unui terorist și al psihologiei unui grup terorist. În cadrul abordării sociologice, cauzele terorismului sunt justificate de condițiile de viață ale oamenilor (încălcarea drepturilor omului, sărăcia etc.). Abordarea geopolitică este bazată pe analiza proceselor geopolitice ale ordinii mondiale moderne, în vederea identificării cauzelor creșterii terorismului modern. Abordarea civilizațională se bazează pe studiul motivelor etnice și religioase ale activităților tero-

riste. Abordarea de sistem mondial se concentrează pe identificarea cauzelor terorismului ca urmare a proceselor de globalizare. Utilizarea conceptelor de conflictologie și de rezolvare a conflictelor este, de asemenea, importantă pentru dezvăluirea subiectului terorismului.

Referințe:

1. KATZENSTEIN, P., SIL, R. Eclectic Theorizing in the Study and Practice of International Relations. In: *The Oxford Handbook of International Relations*. Ed. by Christian REUS-SMIT, Duncan SNIDAL. Oxford University Press, 2008, pp.109-130.
2. MCDONALD, M. Securitization and the construction of security. In: *European Journal of International Relations*. 2008, no. 14 (4), pp. 563-587.
3. КУРЫЛЕВ, К. Понятие «международный терроризм» согласно конструктивистской школе международных отношений. В: *Журнал политических исследований*. 2019, том 3, № 1, сс. 76-82.